

PHONG CÁCH VĂN HỌC

(2 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm được phạm vi bao trùm của khái niệm phong cách văn học, đặc biệt là khái niệm phong cách nghệ thuật của nhà văn.
- Bước đầu biết nhận diện và phân tích phong cách văn học.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

Không đánh đồng hai khái niệm phong cách văn học và phong cách nghệ thuật của nhà văn. Phải thấy rõ khái niệm sau được bao hàm trong khái niệm trước và là khái niệm thông dụng nhất.

2. Về phương pháp

Do phạm vi bao trùm rộng của khái niệm phong cách văn học, khi đưa ra các dẫn chứng minh họa, cần chỉ cho HS thấy từng dẫn chứng một đang làm sáng tỏ phạm trù phong cách nào. Việc giúp HS nhận biết đầy đủ về hệ thống dẫn chứng được đưa ra trong bài học ở SGK cũng rất cần thiết.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phân mở đầu

Nói qua về tính thông dụng của các khái niệm *phong cách*, *phong cách văn học*, *phong cách nghệ thuật của nhà văn*. Khẳng định ý nghĩa của việc nắm vững các khái niệm này trong thưởng thức và nghiên cứu văn học. Cũng có thể bắt đầu bằng việc so sánh hai tác phẩm văn học của hai tác giả khác nhau rồi nêu vấn đề : Những sự khác nhau về đặc trưng thẩm mỹ tồn tại giữa chúng bắt nguồn từ đâu ?

2. Phần tổ chức dạy học

– Trước hết, cần hiểu rõ các khái niệm cơ bản là *phong cách văn học* và *phong cách nghệ thuật của nhà văn* theo nội dung được trình bày trong SGK. Định nghĩa về chúng thống nhất với nhau nhưng không đồng nhất.

– Phân tích những biểu hiện chính của phong cách văn học qua một hệ thống dẫn chứng cụ thể, gồm có nhiều tầng bậc.

– Hướng dẫn thực hiện các Bài tập 2, 3, 4 trong phần *Luyện tập*.

Bài tập 2

Nét chung trong phong cách thơ của các nhà thơ mới được thể hiện qua các bài *Vội vàng* (Xuân Diệu), *Tràng giang* (Huy Cận), *Đây thôn Vĩ Dạ* (Hàn Mặc Tử), *Tương tư* (Nguyễn Bính), *Tống biệt hành* (Thâm Tâm) :

– Đều quan tâm thể hiện *cái tôi* cá nhân, quan tâm thể hiện dòng cảm xúc sống động của con người cá nhân trước thế giới.

– Đều có những cảm nhận mang màu sắc bi kịch về cuộc đời và đều nhạy cảm với những gì buồn đau, mất mát.

– Đều thích dùng ẩn dụ có tính chất cá biệt để biểu thị những tâm trạng cũng có tính cá biệt.

– Đều quan tâm xây dựng câu thơ điệu nói, biến nó trở thành một khí cụ đặc lực cho việc biểu đạt tiếng nói cá nhân, cá thể.

Bài tập 3

Phong cách nghệ thuật của Thạch Lam và Vũ Trọng Phụng thể hiện qua truyện ngắn *Hai đứa trẻ* và đoạn trích *Hạnh phúc của một tang gia* :

– Thạch Lam có phong cách nghiêng về phía trữ tình, đi sâu miêu tả những trạng thái tâm hồn, những cảm giác tinh tế của nhân vật. Cốt truyện rất đơn giản, dành chỗ cho sự lan toả của những nỗi niềm, những khám phá về chất thơ của đời sống. Truyện tuy có đề cập tình trạng tù đọng mỗi mòn của hiện thực mà vẫn gieo vào lòng người đọc tình cảm trĩu mến, thương yêu.

– Vũ Trọng Phụng hết sức nhạy cảm với những sự giả dối bao trùm đời sống xã hội và đã vạch ra chân tướng của các sự kiện, các hạng người một cách sắc sảo. Không có một cử chỉ, hành động nào của lũ người vô lương thoát khỏi tiếng cười chế giễu, đả kích cay độc của ông. Ngôn ngữ tác phẩm đậm đà chất tiểu thuyết, có tính đa thanh, phản ánh được sự phức tạp của những quan hệ và sự đối chọi của những ý thức khác nhau trong cuộc đời.

Bài tập 4

Sự khác biệt giữa phong cách nghệ thuật của Tố Hữu và Chế Lan Viên qua các bài thơ *Việt Bắc* và *Tiếng hát con tàu* :

– Tố Hữu thích dùng những hình thức dân tộc, đại chúng (thể thơ, ngôn ngữ, hình ảnh,...) để biểu đạt những vấn đề lớn của dân tộc, của thời đại.

– Chế Lan Viên thích một lối thơ đậm tính trí tuệ với cấu trúc hình ảnh – ý nghĩa tân kỳ, độc đáo, nhiều lớp, nhiều tầng.

3. Phân củng cố

Khẳng định tầm quan trọng của các khái niệm phong cách văn học và phong cách nghệ thuật của nhà văn trong thưởng thức và nghiên cứu văn học. Chốt lại kinh nghiệm tìm hiểu phong cách văn học dựa vào những biểu hiện chính của nó.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

– Lê Bá Hán – Trần Đình Sử – Nguyễn Khắc Phi (đồng Chủ biên), *Từ điển thuật ngữ văn học*, NXB Giáo dục, 2004.

– Nguyễn Đăng Mạnh, *Nhà văn Việt Nam hiện đại – Chân dung và phong cách*, NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh, 2000.